

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет/інститут Педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ**

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “29” серпня 2023р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
  2. Опис дисципліни
  3. Структура курсу (зразок)
  4. Система оцінювання курсу
  5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
  6. Ресурсне забезпечення
  7. Контактна інформація
  8. Політика навчальної дисципліни
-

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи інклюзивного навчання
Освітня програма	Дошкільна освіта
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	3/6
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	

3. Мета та цілі курсу

Сформувати у здобувачів: компетентності щодо концептуальних засад ІО, системи державно- громадського управління інклюзивною освітою; уявлення про особливості психофізичного розвитку дитини з ООП; розуміння основних принципів і технологій організації освітнього процесу в умовах ІН.

4. Результати навчання (компетентності)

ПР-03 - Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-08 - Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-10 - Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-13 - Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-21 - Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

5. Організація навчання курсу

Обсяг
курсу

Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			24		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			36		
самостійна робота			120		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий		
3-4	Дошкільна освіта	2	Нормативна		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літера тура	Завданн, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивної освіти					
Тема 1. Поняття «дитина з особливими освітніми потребами». Класифікація особливостей психофізичного розвитку. 1. Поняття «дитина з ООП» і «діти з обмеженими можливостями». Класифікація порушень розвитку у дітей. 2. Особливості і закономірності порушеного розвитку. 3. Психічний дизонтогенез. Клінічна класифікація типів дизонтогенеза. Класифікація за В.П. Лебединським. Етіологія і патогенез дизонтогенезу.	Лекція (2 год), практичне заняття (2 год).	1,3, 9,10,	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Тема 2. Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів 1. Діти з порушенням слуху. Причини порушень слуху у дітей. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями слуху. 2. Діти з порушенням зору. Ступені порушення зору у дітей. Особливості розвитку.	Лекція (2 год), практичне заняття (2 год).	5,9	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Тема 3. Діти з затримкою психічного розвитку та з порушеннями інтелектуального розвитку 1 Діти з порушенням інтелектуального розвитку. Особливості класифікації дітей з П. 2 Поняття «затримки психічного розвитку». Класифікація затримки психічного розвитку.	Лекція (2 год), практичне заняття (4 год).	4,5,9	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Тема 4. Діти з порушенням мовлення. Етіологія та класифікація мовленнєвих порушень. 1. Основні види порушень мовлення у дітей і їх причини. 2. Порушення усного мовлення:	Лекція (2 год), практичне заняття (4 год).	5,10	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом

порушення фонаційного та структурно-семантичного оформлення. 3. Порушення письмового мовлення: дислексія, дисграфія.					
Тема 5. Діти з порушеннями опорно-рухового апарата. Особливості розвитку дітей з ДЦП. 1. Причиною виникнення ДЦП. 2. Форми дитячого церебрального паралічу. 3. Особливості розвитку при ДЦП.	Лекція (2 год), практичне заняття (2 год).	5,9	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Тема 6. Поняття «ранній дитячий аутизм». Причини та клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з РДА. 1. Диференціальна діагностика РДА. 2. Прояви РДА. 3. Особливості психофізичного розвитку дітей з РДА.	Лекція (2 год), практичне заняття (4 год).	1,3,6	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Модуль 2. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Засадничі понятійно-термінологічні визначення інклюзивної освіти					
Тема 7. Інклюзивна освіта: сутність, завдання і принципи. 1. Сутність і зміст поняття «інклюзивна освіта». Завдання та принципи інклюзивної освіти. 2. Концепція ІО в документах ЮНЕСКО, дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ).	Лекція (2 год), практичне заняття (2 год).	1,6,10,	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Тема 8. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних та національних документах і законодавстві. 1. Міжнародні документи ООН у сфері ІО. 2. Законодавство України щодо забезпечення права дітей з ООП на ІО.	Лекція (2 год), практичне заняття (2 год).	6,9,10	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Тема 9. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти. 1. Шкільна реформа у Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл. 2. Досвід США щодо впровадження ІО: передумови, нормативно-правове забезпечення, мережа закладів. 3. Інтегроване та інклюзивне навчання в Італії. 4. Рівноправність у здобутті освіти в Австрії. 5. Психолого-медико-соціальні центри у Бельгії. 6. Освітня реформа у Голландії.	Лекція (2 год), практичне заняття (2 год).	3,10	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом

7. Шведська модель інклюзивної освіти.					
Тема 10. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища. 1. Універсальний дизайн у сфері освіти. Принципи УД. 2. Особливості застосування УД в ІОС. 3. Облаштування просторово-фізичного ІОС для дітей з ООП. Медіатека та ресурсна кімната.	Лекція (2 год), практичне заняття (2 год).	7	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Тема 11. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. 1. Команда ППС. Основні завдання та функції команди ППС. 2. Організація роботи команди. 3. Асистент вихователя (вчителя) як учасник інклюзивного освітнього процесу. 4. Взаємодія усіх учасників команди ППС в інклюзивному освітньому процесі.	Лекція (2 год), практичне заняття (4 год).	7;1,3(дод).	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом
Тема 12. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП в умовах інклюзивного освітнього середовища. 1. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії. 2. Технологія розробки ІПР та етапи її виконання. 3. Індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма.	Лекція (2 год), практичне заняття (6 год).	4,8,9	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватись до практичного	5 балів	за розкладом

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Вид контролю:</p> <p>5 семестр – залік (підсумкова оцінка виставляється за роботу на практичних заняттях 5 балів, 5 – за самостійну роботу. Мах – 50 б. Виконання індивідуальних завдань – 25 б., контрольна робота – мах 25 б.). Сума 100 балів.</p> <p>6 семестр – екзамен (підсумкова оцінка виставляється за роботу на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань за самостійну роботу 5 – балів). Сума – 100 балів.</p> <p>Враховуються та оцінюються результати неформальної освіти – вивчення онлайн-курсів на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення</p>
-----------------------------------	---

	ун-ту про неформальну освіту).
Вимоги до письмової роботи	Самостійність виконання, власний аналіз та міркування.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка - 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань.
7. Політика курсу	
<p>Дотримання політики доброчесності. Лекційні заняття не відпрацьовуються, знання лекційного матеріалу є обов'язковим. Пропущені практичні заняття здобувач відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену уплані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - перевірка письмових завдань; - розробка і перегляд відеопрезентацій в процесі вивчення курсу. <p>Допуском до іспиту є відвідування більше 50 % занять, пройдене тестування на платформі дистанційного навчання, виконання самостійної роботи. Викладання курсу зорієнтовано на активну взаємодію із здобувачем.</p>	
8. Рекомендована література	
<p>1. Агаркова Н. Підготовка майбутніх вихователів та вчителів початкових класів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. <i>Social Work and Education</i>. 2019. Vol. 6. №1. pp. 70-79. DOI:10.25128/2520-6230.19.1.7</p> <p>2. Васильєва Г. І. Позиції зарубіжних вчених впровадження інклюзивної освіти. <i>Методологія неперервної освіти та наукового дослідження : колективна монографія / за ред. Н. М. Рідей, Е. В. Лузік</i>. Київ: ТОВ ЦП «Компринт», 2020. С. 125-132.</p> <p>3. Кінезіологічні вправи, як засіб розвитку для дітей з особливими освітніми потребами / Дніпровська академія неперервної освіти - Дніпро, 2022. - 28 с.</p> <p>4. Корекційно-розвиткова робота з учнями з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / за заг. ред. О.Е. Жосана. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. – 96 с.</p> <p>5. Співпраця вчителя та асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі (методичні рекомендації) / Литвяк Д.М., Зленко Л.О. - Чернігів: ЧОІППО, 2023. - 66 с.</p> <p>6. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. — Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. — 80 с</p> <p>7. Практика взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі: метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2021. 80 с.</p> <p>8. Психолого-педагогічна підтримка дітей із заїканням в умовах війни: навч.-метод. посіб. / Рібцун Ю. В. – К. : ІСПП, 2022 - 24 с.</p> <p>9. Скрипник Т.В., Мартинчук О.В. Алгоритм психолого-педагогічного супроводу учнів молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами. <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Психологія. 2021. Том 32 (71). №2. 2021. С. 163-168. 32.</p> <p>10. Скрипник Т.В., Мартинчук О.В., Супрун Г.В., Криваковська Р.В. Особливості партнерства між фахівцями закладу освіти та батьками дитини з особливими освітніми потребами. <i>Наукові перспективи</i>. №6 (24). 2022. С. 528-544.</p> <p>Додаткові ресурси (за наявності) 1. ЕНК «Інклюзивна освіта». Режим доступу: https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=13707</p>	

2. www.ussf.kiev.ua – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».
3. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osibz-osoblivimi-potrebami/>
4. Сайт НУШ. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/shkola-dlya-vsih-prohodteonlajn-kurs-pro-organizatsiyu-inklyuzyvno-go-seredovyshha/>

<https://drive.google.com/drive/folders/1KPQltOoYFY9deY6d042SKlflkmX4fD9E>

<https://drive.google.com/drive/folders/1KPQltOoYFY9deY6d042SKlflkmX4fD9E>

<https://drive.google.com/drive/folders/1KPQltOoYFY9deY6d042SKlflkmX4fD9E>

Ресурси для неформальної освіти:

1. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. Edera. Режим доступу до ресурсу : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>
2. Школа для всіх. Онлайн курс про організацію інклюзивного освітнього середовища. Режим доступу: https://study.edera.com/uk/courses/course/?_ga=2.58450345.2045256465.1625645308-1261316289.1625645308#!409
3. Онлайн курси з інклюзивної освіти. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/upgrade/kursy-inklyuzyvna-osvita>
4. Навчаємося з радістю. Онлайн-курс для спеціалістів, які працюють з дітьми із синдромом Дауна і дітьми з інтелектуальними порушеннями. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:DownSyndrome+DS101+2020/about>
5. Недискримінаційний підхід у навчанні. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-Studenta+Inc+1/about>
6. Робота вчителів початкових класів з дітьми із особливими освітніми потребами. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEraSmartOsvita+Inc+1/about>
7. Участь батьків у організації інклюзивного навчання. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEraSmartOsvita+Par+1/about>

Список рекомендованих книг:

- Л. Уліцька «Донька Бухари»
Дж. Піколт «Крихка душа»
Я.Л. Вишневський «Повторення долі»
Люко Дашвар «Гоцик»
С. Процюк «Руйнування ляльки»
Оксана Радущинська «Метелики у крижаних панцирах»
Ібен Акерлі «Ларс. LOL»
Лінда Муллани Гант «Риба на дереві»
Джулія Волтон «Слова на стінах»
33
Ентоні Дорр «Все те незриме світло»
Кім Слейтер «Розумник»
Дженді Нельсон «Я віддам тобі сонце»
Шерон Дрейпер «За межею»
Гальфдан В. Фрайгоа «Любий Габріелю»

Розділ монографії

1. Mariia Adamiv, Nadiia Kravets, Paulina Szastaj. Psychological and Pedagogical Support of Children with Special Educational Needs in the Conditions of Inclusion.

Психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. С. 373-384. 2021р.

in Opole, Poland

ISBN 978-83-66567-33-7

Current Problems of Harmonization of Personality Development.

2. Кузенко О., Кравець Н. ВИКОРИСТАННЯ ІТ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ВИХОВАНЦІВ ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ/ Contemporary Trends of Improving Quality of Pedagogical Activity in the Context of Educational Modernization Process: monograf. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022. P. 77 - 87.

3. Кузенко О.Й., Кудярска Т.Р., Кравець Н.С. Актуальні аспекти психолого-педагогічного супроводу мовленнєвого розвитку особистості в період дошкільного дитинства. Modern Approaches to Ensuring Sustainable Development. Collective Monograph. Katowice: 2023. С.362-367. Monografia_2023_2.pdf

4. Кузенко О., Мацук Л., Кравець Н. Ігрові мовленнєві технології як дієвий засіб особистісного розвитку дітей в інклюзивному освітньому просторі// Quality of Life in Global and Local Contexts: Values, Innovation, and Multidisciplinary Dimensions. Monograph. Scientific editors: Nestorenko T., Pokusa T. Opole: The Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, 2023; P.531-542

Викладач : кандидат педагогічних наук, доц. Ільїна Н.В.

